

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
ЛУГАНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ
ГОУ ВПО ЛНР «Луганский государственный университет
имени Владимира Даля»

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ИССЛЕДОВАНИЯ
ДАЛЕВСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

**ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА
В КОНТЕКСТЕ КУЛЬТУРЫ
И МЕЖКУЛЬТУРНОЙ
КОММУНИКАЦИИ**

Сборник научных трудов

Выпуск 2

Луганск 2016

Научное издание
Свидетельство о государственной регистрации средства массовой информации МИ-СГР ПИ 000072,
выдано Министерством информации, печати и массовых коммуникаций ЛНР 29.04.2016 г.

УДК 80(06)
ББК Ф545

Филологические исследования Далевого университета. Язык и литература в контексте культуры и межкультурной коммуникации: сб. науч. тр. - Вып.2/ М-во образования и науки ЛНР, ГОУ ВПО ЛНР «Луганский гос. ун-т им. Владимира Даля»/ глав. ред. А.С. Клименко. вып. 2. - Луганск.: Изд-во ГОУ ВПО ЛНР «Луганский государственный университет имени Владимира Даля», 2016.-170 с. - Библиограф. в конце ст.

ISSN BIB-ID 83558

Главный редактор – доктор филологических наук, профессор **Клименко Александр Сергеевич**
Ответственный редактор – кандидат педагогических наук, доцент **Чеботарева Елена Владимировна**

Редакционная коллегия:

доктор филологических наук, профессор **Калиущенко В. Д.**
доктор филологических наук, профессор **Красовская О. В.**
доктор филологических наук, профессор **Кремзикова С. Е.**
доктор филологических наук, профессор **Синельникова Л. Н.**
доктор филологических наук, профессор **Фесенко Ю. П.**

Печатается по решению Ученого совета ГОУ ВПО ЛНР «Луганский государственный университет имени Владимира Даля» (протокол № 10 от 24.06.2016 г.)

© ГОУ ВПО ЛНР «Луганский государственный университет имени Владимира Даля», 2016

ОГЛАВЛЕНИЕ

ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ ТЕОРИЯ

- Батарчук О. В.** СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ПРИЙОМ ДОСЛІДЖЕННЯ АРЕАЛЬНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ 7
Помников О. И. ПРОБЛЕМА СПЕЦИФИКИ ЯЗЫКА ФИЛОСОФИИ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ДИСКУССИЙ 12
Соболева И.А. СТРАТЕГИЯ ВЕРБАЛЬНОЙ АГРЕССИИ И НАРУШЕНИЕ ЛИНГВОЭКОЛОГИЧЕСКОГО БАЛАНСА В СОВРЕМЕННОМ МЕДИАПОЛИТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ 25
Москалёва С.Ю. ПРАГМАТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЖАНРА РЕЗЮМЕ 31
Нерелкова С.С. “ЯЗЫК ГОРОДА” КАК НАУЧНЫЙ КОНЦЕПТ ... 35

КОГНИТОЛОГИЯ

- Синельникова Л.Н.** О КОНЦЕПЦИИ ПРОСТРАНСТВА В ЛИРИЧЕСКОМ ТЕКСТЕ: КОГНИТИВНАЯ И ЛИНГВОКУЛЬТУРНАЯ ПАРАМЕТРИЗАЦИЯ 49

ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЯ

- Жукова Н.В.** Реальний ужиток як чинник уточнення умоглядно сформульованих правил (щодо фемінізації назв професій, посад, звань та титулів)..... 60
Клименко А. С... ПРИНЦИПИ СКЛАДАННЯ СЛОВНИКА АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ 73
Клименко А. С. “ПРОСВЕЩЕННИЙ КОНСЕРВАТИЗМ” В ВОПРОСЕ О НОРМАЛИЗАЦИИ АНГЛО-АМЕРИКАНСКИХ ЗАЙМСТВОВАНИЙ В СОВРЕМЕННОМ ФРАНЦУЗСКОМ ЯЗЫКЕ 92

ПУБЛИЦИСТИКА

- Титаренко С. А.** Публицистическая деятельность Николая Александровича Бердяева 108

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ПЕРЕВОДА

- Усков Д.Ю.** ЗБЕРЕЖЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ ЕКСПРЕСИВНО-ЕМОЦІЙНОГО ЗАБАРВЛЕННЯ СЛОВА 114

ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ И ЛИНГВОПОЭТИКА

Вечёркин И.А. АНАТОЛІЙ ДНІСТРОВИЙ: ОСОБЛИВОСТІ ІДІОСТИЛІО.....	123
Колесникова А. Ю. СТИЛЬОВІ ДОМІНАНТИ ПРОЗОВОГО ДОРІВКУ ОЛЕСЯ ЛУПІЯ.....	131
Перегята О. С. РЕМІФОЛОГІЗАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ КАЗКОВИХ СЮЖЕТІВ У ТВОРЧОСТІ ЗІРКИ МЕНЗАТЮК.....	139
Калина Н. Ю. СЕМАНТИКА МОРБУАЛЬНОГО КОДУ У ПРОЗИ Р. АНДРІЯШІКА.....	149
Мищенко Т.Н. К ВОПРОСУ О СОЗДАНИИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ОБРАЗА В РУССКОЙ ПОЭЗИИ.....	157

МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ

Л.П.Бойко Формування креативних здібностей учнів на уроках мови та літератури.....	162
--	-----

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ

Батарчук А. В. К ВОПРОСУ О ПРЕИМУЩЕСТВАХ И НЕДОСТАТКАХ МАССОВЫХ ОТКРЫТЫХ ОНЛАЙН КУРСОВ КАК ИННОВАЦИОННОЙ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ.....	167
Щеголькова Н.Ю. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРНЕТА И МУЛЬТИМЕДИЙНОГО ОБОРУДОВАНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ВУЗАХ.....	171

CONTENTS

LINGUISTIC THEORY

Batarchuk O. V. STRUCTURAL-SEMANTIC MODELLING AS A METHOD OF AREAL PHRASEOLOGY STUDY.....	7
Pomnikov O. I. THE PROBLEM OF LANGUAGE SPECIFICITY OF PHILOSOPHY IN THE CONTEXT OF MODERN LINGUISTIC DEBATE.....	12
I. Soboleva DYNAMICS OF VERBAL AGGRESSION AND INFRINGEMENT LINGUA-ECOLOGICAL BALANCE IN MODERN MEDIA POLITICAL DISCOURSE.....	25
Moskalyova S. Y. PRAGMATIC ASPECTS OF SUMMARY STYLE.....	31
Neredkova S.S. "URBAN LANGUAGE" AS SCIENTIFIC CONSTRUCT.....	35

COGNITIVE LINGUISTICS

Sinelnikova L.N. ABOUT THE CONCEPTION OF SPACE IN LYRICAL TEXT: COGNITIVE AND LINGUOCULTURAL PARAMETERISATION.....	49
--	----

LINGUISTIC CULTUROLOGY

Zhukova N.V. THE REAL USAGE AS A FACTOR OF IDEALLY FORMULATED RULES OF SPECIFICATION (ON THE EXAMPLE OF FEMINIZATION OF NAMES OF PROFESSIONS, POSITIONS, RANKS, STATUSES).....	60
Klymenko O. S. PRINCIPLES OF COMPILING A MODERN DICTIONARY OF ANGLO-AMERICAN LOANWORDS IN CONTEMPORARY FRENCH.....	73
Klymenko O. S. « INFORMED CONSERVATISM » IN STANDARDIZING ANGLO-AMERICAN LOANWORDS IN CONTEMPORARY FRENCH.....	92

OPINION JOURNALISM

Titarenko S. A. PUBLICISTIC CAREER OF NIKOLAY ALEXANDROVICH BERDYAEV.....	108
---	-----

THEORY AND TRANSLATION OF TRANSLATION

Uskov, D.Yu. PRESERVING EXPRESSIVE AND EMOTIONAL COLOURING OF THE WORD IN TRANSLATION.....	114
--	-----

А. Ю. Колеснікова,
кандидат філологічних наук, асистент кафедри
українського літературознавства та компаративістики,
Луганського державного
університету імені Тараса Шевченка

Стильові домінанти прозового доробку Олеся Лупія

Стильова домінанта визначається завдяки комплексному аналізу всіх рівнів твору, які формують художню цілісність, адже в кожному з них реалізуються різні інтенції митця. Іноді домінантним критерієм оцінки стилю стає насичена образність та бадьора тональність, іноді декларативність та спадна інтонація. Відзначимо, що стильова домінанта твору може бути не одна, адже поняття стиль охоплює різні параметри художньої організації, для більш детальної характеристики можна використовувати не більше трьох домінант, які визначатимуть провідні стильові тенденції, але обов'язково визначати основоположну з них, яка виявляє головну тенденцію. Стильова домінанта визначається як стрижневий організуючий принцип, який може виявлятися на різних рівнях художнього твору: від ритмотектонічної основи у поезії до стратегії часопросторової організації у прозі. Стильові домінанти художньої манери письменника стають основою для кваліфікованого визначення індивідуального стилю письменника на основі сталих закономірностей його творчості.

Виокремлення стильових домінант твору не становить окремого предмета дослідження літературознавця без детального вивчення ідеологічних параметрів твору. Взаємопов'язаною системою понять, на думку М. Кодака, стає стиль і метод, адже вся система поетики спрямована на те, „щоб метод сформувався в певний стиль, а стиль набув такої ж ідейної певності методу” [4, с. 132]. Стильові тенденції твору покликані увиразнити провідні змістові інтенції, надати їм оригінальні, самобутні інтерпретації.

Стиль, за М. Гіршманом, – „спосіб буття творчої індивідуальності, спосіб буття людини-автора в його творінні” [1, с. 10]. Вивчення стильових домінант окремих творів є визначальним чинником у системному осягненні значення та оригінальності всього доробку. Незважаючи на те, що стильові домінанти становлять стійкі та повторювані

елементи організації твору, вони можуть сполучатися, утворюючи різні стильові варіації, щоразу оновлюючи авторський стиль. Часто комплексне дослідження творчості письменника відображає стильову неоднорідність на кожному етапі творчості (особливо порівняно з ранніми періодами), що зумовлена, звісно, пошуками особистої манери. Тоді завданням дослідника стає простеження специфіки формування стильової системи, виявлення постійних та змінних доміант, окреслення їх зумовленості, естетичного навантаження. Важливість вивчення стильових доміант підкреслено також у дослідженнях В. Іванишина, П. Іванишина, виокремлення яких пов'язано з індивідуальним стилем письменника [3].

Теоретичним підґрунтям нашого дослідження стають наукові узагальнення П. Сакуліна [8] про співвідносність стильових доміант із культурно-історичним середовищем та поетапне дослідження стильових особливостей, О. Соколова про багатоаспектність поняття стиль, а також висновки М. Гіршмана [1], А. Єсіна [2] щодо естетичного розуміння стилю художнього цілого. Семантико-стильовий аналіз творів О. Лупія здійснюється на основі визначення доміант у сфері зображуваного світу, у царині художнього мовлення, у композиції, підкреслено семантичне навантаження цих доміант.

Прозові твори митця, у яких інтерпретуються далекі сторінки історії та сучасні суспільні процеси, утверджують естетичну спрямованість його творчості.

Виокремлення історичної тематики у творчості О. Лупія зумовлене насамперед багатством історичного матеріалу, творчо переосмисленого письменником. Серед постатей, які стають предметом художнього зображення в прозових творах, представлені: князь Данило Галицький, воєвода Дмитро, гетьман Богдан Хмельницький, Іван Виговський та ін.

Ґрунтовним зображенням історичної дійсності позначений роман „Падіння давньої столиці” [7]. Стильовою доміантою зображення стає динамізм оповіді, перманентна зміна часопросторових позицій. У творі зображено кілька сюжетних ліній, завдяки яким розкривається панорама тогочасного суспільства, виокремлюється галерея образів захисників рідного краю, городян і селян, військових і ченців, бояр, князів тощо. Виразним стильовим прийомом стає антитеза, що виявляється в протиставленні язичницького та християнського світогляду, сільського та міського способу життя, слов'янської та монгольської культур.

Зображення історичної доби в повісті „Гетьманська булава” [5] відзначається за законами жанру більш сконцентрованим відтворенням однієї сюжетної лінії, що пов’язана з діяльністю гетьмана Івана Виговського. Сильовою домінантою твору стає димамізм та виразний психологізм, що виявляється в осягненні внутрішнього світу персонажа.

Панорамність зображення визначає художній світ історико-пригодницького роману „Лицарі помсти” [6]. Пригодницька інтрига, динамічний сюжет, реалізований у формі подорожі головного героя повною мірою відображає суспільно-національний колорит доби. На своєму шляху Іван Федоренко зустрічає представників різних верств населення – від невільників і наложниць до отаманів і козацьких старшин. Композиційно твір складається з послідовності епізодів, у яких відбуваються несподівані зустрічі, смертельні випробування, героїчні подвиги.

Визначальним чинником осягнення концепції твору стає розкриття стратегії часопросторової організації. У романі „Лицарі помсти” відбувається злиття просторових і часових позицій у хронотопі дороги, який має сюжетоорганізуючу та зображальну функцію. У творі значну увагу сконцентровано на просторовому переміщенні героїв, рух сюжету відбувається завдяки динамічній подорожі, яка протиставляється статичним сценам у покоях гетьмана. В інших прозових творах виразного значення набуває точка зору, яка виявляє себе на перцептивному, ідеологічному, мовленнєвому, часовому та просторовому рівнях. Нарация там пов’язана зі зміною фокусу сприйняття подій від недієгетичного, усезнаючого наратора до персонажів твору, завдяки цьому переміщенню досягається ефект одночасності подій.

У романі „Падіння давньої столиці” дія відбувається на декількох просторових позиціях, що зумовлює динамічність твору. Для нарації обрані ключові епізоди, дискретність зображення виявляється в представленні сукупності взаємозалежних ситуацій, що розкривають сюжетний та образний світ твору.

Своєрідність повісті „Гетьманська булава” полягає у використанні різних просторових локацій та активному застосуванні інтроспективного осягнення свідомості персонажів наратором, що зумовлює розкриття мотивів та почуттів героя.

Вираження суб’єктивного світу персонажів історичної прози відбувається завдяки диференційованому підходу до осягнення конкретної постаті. У повісті акцентовано на детальному зображенні головного героя, його світогляду, роздумів, переживань, що

зумовлює виразну психологізацію оповіді. У історико-пригодницькому романі характеротворення персонажів відбувається в ході сюжетних перепетій, а також через відображення підсвідомих імпульсів (снів, передчуттів). У романі „Падіння давньої столиці” суб’єктивний світ відображений наратором крізь призму інтроспекції – осягненні прагнень, почуттів та сумнівів, виявленні сукупності аксіологічних домінант, виразним прийомом стає контрастне розкриття образів.

Отже, художніми домінантами історичної прози письменника є панорамність зображення дійсності, що полягає в широкому охопленні не тільки умов і наслідків історичних подій, а й комплексному осягненні тогочасної культурної специфіки. У романах створено декілька сюжетних ліній, що сприяють динамічному зображенню та розкриттю історичного явища з різних точок зору, складна структура, що виявляється в порушенні хронологічної послідовності подій (ретроспекції, історичні екскурси), зображенні події з різних точок зору – наратора та персонажів, оригінальній часопросторовій організації. У повісті значна увага присвячена самоаналізу, рефлексивності в зображенні персонажа, що виявляється в розгорнутих монологічних роздумах, переживаннях, у яких простежено зміни світоглядних орієнтирів героя.

Література

1. Гиршман М. М. Литературное произведение : теория художественной целостности / М. М. Гиршман. – М. : Яз. славян. культуры, 2002. – 527 с.
2. Есин А. Б. Принципы и приемы анализа литературного произведения : учеб. пособие. – 3-е изд. / А. Б. Есин. – М. : Флинта, Наука, 2000. – 248 с.
3. Іванишин В. П. Пізнання літературного твору : метод. посібник для студ. і вчителів / В. П. Іванишин, П. В. Іванишин. – Дрогобич : ВФ „Відродження”, 2003. – 80 с.
4. Кодак М. П. Поетика як система : літ.-крит. нарис. – 2-ге вид., доповн. / М. П. Кодак. – Луцьк : ПВД „Твердиня”, 2010. – 176 с.
5. Лупій О. В. Гетьманська булава: іст. повість / О. В. Лупій. – К. : Укр. письм., 1996. – 224 с.
6. Лупій О. В. Лицарі помсти : іст. роман / О. В. Лупій. – К. : Задруга, 2001. – 160 с.
7. Лупій О. В. Падіння давньої столиці / О. В. Лупій. – К. : Веселка, 1996. – 381 с.
8. Сакулин П. Н. Филология и культурология / П. Н. Сакулин. – М. : Высш. шк., 1990. – 239 с.